

ПРОЖИТКОВИЙ МІНІМУМ В КОНТЕКСТІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СОЦІАЛЬНОЇ СПРАВЕДЛИВОСТІ

Для того, щоб менеджмент був дійсно ефективним, необхідно почати з елементарного, а саме із державних стандартів. Адже менеджмент має і соціальну складову.

У кожній країні світу є такий державний стандарт, як прожитковий мінімум. І Україна не є виключенням.

Згідно із Законом України «Про прожитковий мінімум», даний соціальний стандарт визначається як вартісна величина достатнього для забезпечення нормального функціонування організму людини, збереження його здоров'я набору продуктів харчування, а також мінімального набору непродовольчих товарів та мінімального набору послуг, необхідних для задоволення основних соціальних і культурних потреб особистості [1].

В світовій практиці існує кілька методів розрахунку розміру прожиткового мінімуму.

Статистичний метод передбачає встановлення прожиткового мінімуму на рівні доходів, які мають 10-20% найменш заможних громадян певної держави. Цей метод застосовується в країнах з досить високим рівнем доходів громадян.

Суб'єктивний або соціологічний метод базується на проведенні опитувань населення про необхідний мінімальний доход. Цей метод є скоріше консультативним. Результати опитування не можуть бути підкріплені реальними економічними можливостями держави, проте він виражає справжні потреби людей.

Ресурсний метод виходить з можливостей економіки забезпечувати прожитковий мінімум, він застосовується у високо розвинутих країнах.

Комбінований метод поєднує у собі кілька методів, зокрема вартість харчування визначається за нормами, житлово-комунальні послуги – за фактом, а непродовольчі товари – за їх відсотковою часткою в загальних витратах [2].

В Україні прожитковий мінімум визначається нормативним методом у розрахунку на місяць на одну особу. Крім того, прожитковий мінімум визначається диференційовано залежно від вікового критерію або залежно від соціальної та демографічної групи особи: для дітей віком до 6 років; для дітей віком від 6 до 18 років; для працездатних осіб; для осіб, які втратили працездатність.

Прожитковий мінімум розраховується Кабінетом Міністрів на основі споживчого кошика, який складається із продовольчих і непродовольчих товарів [3].

Прожитковий мінімум має враховувати можливі зміни цін та темпи інфляції в країні, однак по факту він базується на сучасних цінах на ті товари, що покладені в основу споживчого кошика.

Споживчий кошик – це набір товарів і послуг, мінімально необхідних людині для життя. Те, що прожитковий мінімум не відповідає дійсності, тобто не відображає реальних потреб людини у товарах та послугах, визнають навіть в уряді. Там ведеться “подвійний підрахунок” офіційного споживчого кошику та реального [4].

Споживчий кошик, як визначено законодавством, має переглядатися кожні 5 років. Останній перегляд було здійснено у 2016 році [5].

Споживчий кошик має забезпечувати повноцінне функціонування людського організму. Насправді забезпечується лише виживання, що не є справедливим ставленням уряду до населення України.

Отож, бачимо несправедливість вже у розрахунку прожиткового мінімуму.

Но основі прожиткового мінімуму розраховуються такі мінімальні виплати, як мінімальна заробітна плата, мінімальна пенсія, соціальні допомоги та виплати.

Розмір мінімальної заробітної плати повинен становити 2,5 розміри прожиткового мінімуму [2]. На 2020 рік прожитковий мінімум для працездатних осіб становить 2197 грн [6], а розмір мінімальної заробітної плати – 5000 грн [7], тобто 2,27 розміри прожиткового мінімуму. Мінімальна заробітна плата, встановлена з 1 вересня 2020 року, нижча за встановлений показник, що не відповідає поняттю соціальної справедливості.

Розмір мінімальної пенсії встановлюється відповідно до розміру прожиткового мінімуму для осіб, що втратили працездатність, і становить 1712 грн [8]. Отже, пенсія нараховується залежно від прожиткового мінімуму, а не від отримуваної заробітної плати чи стажу. Саме тому багато людей змушені працювати вже у пенсійному віці.

Соціальні допомоги самотнім матерям мають той самий розмір, що й прожитковий мінімум для дітей відповідного віку [8].

Максимальний розмір допомоги по безробіттю становить 4 розміри прожиткового мінімуму, що майже вдвічі перевищує розмір мінімальної заробітної плати.

Прожитковий мінімум переглядається тричі на рік. На грудень 2020 року плануються такі показники:

- загальний показник становитиме 2189 грн (+ 71 грн або на 3,3%);
- для дітей до 6 років – 1921 грн (+ 62 грн або на 3,3%);
- для дітей від 6 до 18 років – 2395 грн (+ 77 грн або на 3,3%);
- для працездатних осіб – 2270 грн (+ 73 грн або на 3,3%);
- для непрацездатних осіб – 1769 грн (+ 57 грн або на 3,3%).

Як можна спостерігати, у відсотковому співвідношенні кожен із показників зростає в однаковій мірі [6].

Для того, щоб відновити соціальну справедливість, необхідно повністю переглянути вміст споживчого кошика, розрахувати по ньому прожитковий мінімум з урахуванням темпів інфляції та сучасних потреб суспільства, а також переглянути порядок розрахунку соціальних виплат.

Список використаних джерел

1. Закон України «Про прожитковий мінімум» № 966-XIV від 15.07.1999 зі змінами від 20.01.2018, підстава – 2249-VIII. Електронний носій: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/966-14#Text>
2. Баранник Л. Б. Прожитковий мінімум як основа фінансового планування в системі соціального захисту населення України; стаття; 2018
3. Прожитковий мінімум; стаття. Електронний носій: https://uk.wikipedia.org/wiki/Прожитковий_мінімум
4. Споживчий кошик в Україні: що він передбачає та чи відповідає прожитковому мінімуму; 2018. Електронний носій: <https://nv.ua/ukr/ukraine/events/spozhivchij-koshik-v-ukrajini-shcho-vin-peredbachaje-ta-chi-vidpovidaje-prozhitkovomu-minimumu-2489731.html>
5. Як зміниться споживчий кошик України з Нового року?; стаття. Електронний носій: <https://finhub.ua/uk/blog/yak-zminitsya-spozhivchij-koshik-ukra%D1%97ni-z-novogo-roku/#:~:text=>
6. Розміри прожиткового мінімуму в Україні; 2020. Електронний носій: <https://services.dtki.ua/catalogues/indexes/1>
7. Розміри мінімальної заробітної плати; 2020. Електронний носій: <https://services.dtki.ua/catalogues/indexes/2#:~:text=>
8. З 1 липня зросли мінімальна пенсія на прожитковий мінімум; Новини Полтавщини; 2020. Електронний носій: <https://np.pl.ua/2020/07/z-1-lypnia-v-ukraini-zrosly-minimal-na-pensiia-ta-prozhytkovy-minimum/#:~:text=>